Nr. 13.

Warszawa

$\frac{18}{30}$ marca 1867 r.

Wychodzi
w każdą sobotę.

Redakcja przy alei Jerozolimskiéj
Nr. 1574b.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Nic dotąd nie zmieniło się w położeniu spraw europejskich, coby na stan finansowy w ogóle wpłynąć mogło przeważnie, — chyba większą jeszcze niepewność zaznaczyć można. Wschód stanowi zawsze kwestję otwartą, na porządku dziennym; ale zaczyna się wyrabiać przekonanie, że kwestja ta nie wyjdzie z pieluch dyplomacji, aż ją niejako usamowolnią, po wytworzeniu między mocarstwami pewnych kombinacij, pewnéj równowagi, po nakreśleniu wreszcie planu, bez którego mógłby nastąpić chaos nierozwikłany. Dziwne też kombinacje spotykamy w dziennikach,— to plan niemiecki Bismarko-Beustowski, polegający na zbrataniu Austrji z Prusami, w celu odosobnienia Francji; to znów plan francuski—konfederacji zachodniéj, mającéj stanowić przeciwwagę tamtéj — wschodniéj: to układy między Francją a Holandją o ustąpienie na rzecz Francji Luxemburga (za 100/m. fr.) i żądanie wycofania stamtąd załogi pruskiéj. Wszystko to intryguje giełdy, a nawet wstrzymuje handel, jak to widać z ogłoszonego przez zarząd celny francuski wykazu porównawczego handlu zewnętrznego za styczeń roku bieżącego i poprzedniego: wywóz mianowicie zmniejszył się o 25/m. fr. (z 242 na 217/m.). Podobny objaw zastoju widzimy też w bilansie banku francuskiego: fundusz metaliczny jeszcze się powiększył i wynosi 755/m., kiedy portfel zmalał do 541/m. Obieg biletów, cokolwiek zniżony, wynosi wszakże 1.006/m. fr, — zbyt wiele w stosunku do portfelu, ale względem rezerwy metalicznéj jeszcze za mało. Papiery publiczne zniżyły się, nawet koleje; renta po chwilowém spadnięciu znów się podniosła, ale nie wyżéj jak do 69,^{10}.

Ruch w kierunku odwrotnym papierów angielskich i austriackich zarówno jest przypadkowy: podwyżka konsolów wynikła po prostu z powodu zakupu na 120.000 f. st. tygodniowo na rzecz kasy umorzenia; zniżenie papierów austriackich w Wiedniu i Frankfurcie spowodowane zostało wypuszczeniem obligów hipotecznych, zapisanych w tych dwóch miastach w połowie emisji (250.000 obligów),—gdyż dla nabycia tych nowych tytułów znaczna ilość dawnych na sprzedaż wystawiona była.

Rezultat pożyczki hipotecznéj austriackiéj już wiadomy: na 500.000 obligów, podpisano 608.030 przez osób 32.087. Redukcja zatém wyniesie 18%. Nie dotknie ona mniejszych kwot 1—10 obligacij.

We Florencji spodziewają się wejścia napowrót do gabinetu p. Sella, jako ministra skarbu; Ratazzi ma również do tego pretensję, jak to widać z mowy jego do wyborców, treści głównie finansowéj: Zdaniem jego spłata długu publicznego nie może ulegać żadnéj kwestji; zwiększenie podatków jest nie na czasie; ale należy się zwrócić do oszczędności, zwłaszcza w wydziale wojskowym, i do sprzedaży dóbr narodowych. Byłemu ministrowi Scialoja zarzucają wielki nieład w służbie skarbowéj, jakiego narobił ciągłemi zmianami urządzeń i osób; co zaś do planu operacji finansowéj na dobrach duchownych opartéj, ten baron Ricasoli utrzymać usiłuje, a razem i układ z p. Langrand-Dumonceau.

W kursach giełdy warszawskiéj widzimy spadnięcie obligów skarbowych i 5-éj pożyczki ruskiéj (o 2%), a małe podniesienie się listów zastawnych, zwłaszcza 2-éj serji, pomimo zniżenie ich w Berlinie, przypisywane pogłosce o projektowanéj emisji listów 5%-wych i konwersji dzisiejszych. Trudno przypuścić taką drażliwość, kiedy projekt rzeczony dopiero jest w zaczątku, i nigdzie, nawet w głównych zarysach, ujawnionym nie był.

Wexle zagraniczne obniżyły się blisko o 1%.

na Berlin ...	2 m.	118,^{5};	doraźnie	119,^{3}
„ Paryż....	„	119;	„	119,^{6}
„ Londyn ..	3 m.	119;	„	119,^{9}
„ Wiedeń ..	2 m.	93,^{3};	„	93,^{9}

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 22—28 marca.

	Stopa %	Równia (pari)	Piątek 22 marca	Sobota 23	Poniedz. 25 święto	Wtorek 26	Środa 27	Czwar. 28	Stosunek do równi na 100
			CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU — Ruble						
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500)	4	100	.	.	.	.	*75	.	*75
Polskie. Bilety Skarbu Kr. Pol.	$4,^{32}$	100	.	.	.	.	.	.	.
Polskie. Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	102,50	.	.	.	.	.	$136\frac{2}{3}$
Polskie. Cert. ban. na obl. cz. *A* (z.300) z kup.	5	45	51,25	.	.	.	.	.	$113\frac{8}{9}$
Polskie. „ „ „ *B* (z. 200)	0	30	27,25	.		.	.	.	$90\frac{5}{6}$
	5	30	34,50	.	.	.	.	.	115
Polskie. Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy)	0	100	52	.	.	.	.	.	52
Polskie. Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	57,25	57,17	.	57,25	57,17	57,17	$57\frac{1}{6}$
kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,31 1/[illegible]	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	.	.	.	.	.	72	72
Ruskie. 6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Ruskie. Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	109,50	.	.	109,33	109,50	109,50	$109\frac{1}{2}$
Ruskie. „ „ z 1866 r.	5	.	105	105,25	.	105,25	105	105,17	$105\frac{1}{6}$
Ruskie. Metaliki (300) lutowe	4	100	99,67	99,67	.	100	.	100	100
Ruskie. Metaliki (300) sierpniowe	4	100	100	100	.	100	100	100	100
Ruskie. Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	.	.	.	.	.	*79	*79
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000)	4	100	78,67	.	.	.	78,50	78,67	$78\frac{2}{3}$
Polskie. „ „ „ ser. 2	4	100	71	71	.	71,33	71,25	.	$71\frac{1}{4}$
kupon	.	.	.	.	.	.	.	$1,06\frac{2}{3}$	.
Polskie. Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	.	*71	.	.	.	.	$*118\frac{1}{3}$
Polskie. „ „ W-B. (100. 150)	4	100	56,67	.	.	.	56	56,33	$56\frac{1}{3}$
Polskie. „ „ Teresp. (100)	5	100	85,25	85,50	.	85,50	85	85,25	$85\frac{1}{4}$
Polskie. „ „ Łodzk. (100)	5	100	88,50	.	.	88,50	88	88	88
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	*118	.	.	.	.	.	$*94\frac{2}{5}$
Rus. Obligi „ „ „	$1\frac{1}{2}$	100	87	.	.	.	.	.	87
2. Wexle.									
Berlin (Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	110,70	110,70	.	110,70	110,25	110,10	$118\frac{1}{2}$
Gdańsk (100) „	.	92,857	.	.	.	110,40	109,95	109,80	$118\frac{1}{4}$
Hamburg (M. B. 300) „	.	140,855	.	.	.	.	.	*168	$*119\frac{1}{4}$
Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,304	.	.	.	.	$7,51\frac{1}{2}$	$7,50\frac{1}{2}$	119
Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75,214	.	.	.	.	89,70	89,55	119
Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,857	.	.	.	.	86,70	.	$93\frac{1}{3}$
Petersburg (Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	.	.	.	.	.
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	6,15	.	.	.	.	.	$119\frac{2}{5}$
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	.	.	.
Dukat holenderski	.	3	3,50	.	.	.	.	.	$116\frac{2}{3}$
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski	.	0,92.857	.	.	.	.	.	.	.
Gulden austrjacki	.	0,62.906	.	.	.	.	.	.	.

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Peter.	Londyn	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.	Hamburg.
bankowa:	6%	$7\frac{1}{2}$ (10)	3	3	4	4	3	—
giełdowa:	—	7 (9)	3	3	4	$3\frac{1}{2}$	$2\frac{1}{4}$	$3\frac{1}{2}$ (4)

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 12 marca	w ciągu 2 tygod. przyb. (+) ub. (—)	w d. 26 marca
	r u	b l	i
1. Skup: Portfel wexli kraj w Warsz.	1.785.486, 88	+ 218.672, 13 — 277.308, 03	1.726.850, 98
1. Skup: Portfel wexli kraj w Łodzi.	134.659, 17	+ 22.845, 31 — 16.279, 97	141.224, 51
1. Skup: Portfel wexli kraj w Włocł.	12.500, —	+ 17.000, —	29.500, —
1. Skup: Portfel „ zagranicznych	221.702, 11	+ 312.484, 66 — 259.242, 75	274.944, 02
2. Zaliczenia na papiery publiczne...	998.609, 57	+ 41.048, 75½ — 57.640, 71½	982.017, 61
3. „ na zast. towarów (a) wełny.	146.575 —	+ 1.940, 22 — 28.052, 44	120.462, 78
3. „ na zast. towarów (b) in. tow.	222.111, 36½	+ 49.971, 20 — 20.879, 95	251.202, 61½
Łącznie (3)	368.686, 36½	+ 2.979, 03	371.665, 39½
4. „ „ kosztowności..	619.294, 73	+ 16.336, 76 — 12.263, 37	623.368, 12
5. Otwarte kredyta......	5.134.331, 88	+1,028.649, 33½ — 973.688, 27	5.189.292, 94½
6. Kasa: Monety srebrne............	2.707.738, 84	— 5.595, 55	2.702.143, 29
6. Kasa: „ złote.............	6.266, 60	—	6.266, 60
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego.....	599.347 —	— 25.450, —	573.897 —
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa......	1.597.155 —	— 772.455, —	824.700 —
Łącznie (6)	4.910.507, 44	— 803.500, 55	4.107.006, 89

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 14/15 marca 1867 r.

STAN CZYNNY

	B. francuski.	B. angielski.
	f r a n	k ó w
Fundusz metaliczny.....	755 242470	481.403625
Portfel................	541.588737	465.110100
Zaliczenia na złoto i rozm.	63.590875	
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.......	83.899800	327.776700
Dług skarbu i inne wart..	157.346118	375.000000
	1.601.668000	1.649.290425

STAN BIERNY

	B. francuski.	B. angielski.
	f r a n	k ó w
Bilety w obiegu.........	1.006.365025	551.235625
Przekazy z term. kilkod..	14.003020	12.557050
Rachunki bieżące prywatne.....	270.083805	419.729025
Rachunki bieżące skarbowe....	82 017820	205.947775
Kapitał zakładowy.....	182.500000	363.825000
Zysk do kapit. doliczony.	7.044775	
Inne bierniki.........	39.653555	95.995950
	1.601.668000	1.649.290425

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— Bank hipoteczny galicijski. Na mocy Najw. postanowienia z d. 12 stycznia r. b., komitet założycieli, do składu którego wchodzą: Włodz. hr Dzieduszycki, Stan. hr. Gołuchowski, Alfr. hr. Potocki, Lud. Skrzyński i Józ. Koliszer, uzyskał koncesję na to zbawienne dla kraju przedsiębierstwo. Kapitał zakładowy wynosi 3 miljony złr. i składa się z 15.000 akcij po 200 złr. Pierwsza wpłata, w wysokości 40% podpisanéj sumy, żądana będzie w przeciągu 30 dni po upływie terminu, który ma być oznaczony w osobném ogłoszeniu. Dalsze wpłaty, o ile tego wymagać będzie przedsiębierstwo, zażądane być mogą tylko w skutek uchwały rady nadzorczéj, w ratach nie wyższych nad 10% podpisanéj sumy i to w przerwach najmniéj 3-miesięcznych.

Przedsiębierstwu temu przewodniczy głównie myśl podniesienia dobrobytu w kraju, za pomocą zespolenia częściowych zasobów pieniężnych w całość, przedstawiającą znaczny kapitał, przeznaczony do ożywienia i podźwignienia kredytu. Myśl ta dwa cele ma na względzie. Pierwszym jest ułatwienie, a poniekąd umożliwienie wprowadzenia w obrót znacznych kapitałów, dotąd martwych, albo tylko za opłatę zbyt wysokich procentów w obrót wprowadzanych, a to głównie dla trudności i kosztów z jakiemi częstokroć połączone bywa rewindykowanie kapitału na hipotece umieszczo-

nego: Zakład kredytowy o którym mowa, pośrednicząc pomiędzy kapitalistą a właścicielem realności, trudności te i koszta w znacznéj części usunie. Drugim celem jaki sobie wytknął bank hipoteczny, jest zaprowadzenie kas pożyczkowych, które rzemieślnikom i przemysłowcom udzielać będą pożyczki w drobniejszych i znaczniejszych kwotach ze spłatą w ratach tygodniowych. Instytucje tego rodzaju, znane już czytelnikom Ekonomisty, najskuteczniéj przyczyniają się do rozwoju dobrobytu rzemieślników, chroniąc ich od lichwy i dając możność upłodnienia ich pracy kapitałem w innych rękach nagromadzonym.

— **Drogi żelazne we Francji w r. 1866,**— *według obrazu (exposé) stanu Cesarstwa, złożonego Izbom prawodawczym.*

	Długość w kilometr. dróg nadanych	używanych
w końcu r. 1865	21.033	13.562
„ 1866	21.050	14.506
Przybyło zatém w r. 1866	17	944

Pozostaje do zbudowania dróg nadanych kilometrów 6.544.

Koszta budowy przez spółki poniesione	6 173.195000 fr.
„ obliczone pozos. do poniesienia	1.806.805000 „
łącznie	7.980.000000 „

na kilometr średnio 379.097

A że nadto zasiłki rządowe (oprócz poręczonych niektórym spółkom 4%) wynoszą:

zrealizowane	978.753377
obliczone na przyszłość ..	466.077883
łącznie	1.444.831260
Cały zatém koszt = ...	9.424.831260

na kilometr średnio 447.736.

Na 13.228 kilom. długości średniéj dróg ż. używanych w r. 1865, liczba pasażerów wynosiła 84.025526 przewiezionych na średnią odległość 40 kil., co odpowiada 3.361/m. osób przewiezionych na 1 kil.; ilość towarów = 34.019436 tonn przewiezionych średnio na 152 kil., co odpowiada 5.171/m tonn sprowadzonych do przebiegu 1 kilom.

Dochody surowe:

z przewozu osób	184.215213 fr.
„ towarów	314 609184 „
rozmait. wpływy	80.032474 „
Razem	578.856871 „

Taryfy opłat w dalszym ciągu obniżone zostały w r. 1866, a mianowicie średni koszt przewozu tonny na 1 kil. z $6,^{17}$ cent. na $6,^{08}$ — co daje handlowi oszczędności na przewozie towarów 4.654000 fr. Szybkość pociągów towarowych (petite vitesse) zwiększona z 125 do 200 kil. na godzinę. W wielu miejscach urządzono dymochłony, komunikację elektryczną pomiędzy konduktorem a maszynistą, wreszcie oddziały specjalne dla kobiet podróżujących bez towarzystwa.

(*Semaine Financière N. 8*).

— **Zniesienie monopolu tabacznego w księstwach Naddunajskich.** Dekretem z d. $^1/_{13}$ lutego 1867 r. znosi się prawo z 5 grudnia 1864 r. przyznające rządowi wyłączny przywiléj sprzedaży tytoniu, a ustanawia się natomiast cło przywozowe:

od oka tytoniu.......	16 piastrów
„ tabaki	20 „
od 100 cygar	16 „

Wywóz nie podlega opłacie cła.

Rząd obowiązuje się sprzedać zapasy swe w ciągu lat dwóch od daty ogłoszenia niniejszego prawa, po cenie stałéj taryfą oznaczonéj. Każdemu wolno zajmować się handlem tytoniu, pod warunkiem uzyskania koncesji i złożenia deklaracji zakupywania co miesiąc pewnéj ilości materjału tabacznego z zapasów rządowych. Kto w ciągu miesiąca nie zakupi zadeklarowanéj ilości tytoniu, traci prawo sprzedaży. Sprzedający tytoń i tabakę bez uzyskania koncesji, podlega konfiskacie matarjału i opłacie kary od 500—2000 piastrów.

Trudniący się handlem tytoniu dzielą się na 5 klas, w miarę wartości zadeklarowanego zakupu ze składów rządowych. Gdyby sprzedający nie przedstawiali dostatecznéj gwarancji, że w ciągu dwóch lat wykupią zapas skarbowy albo przynajmniéj $^9/_{10}$, wówczas wolno rządowi sprzedać zbywający zapas w oznaczonym terminie, po jakiejbądź cenie i w jakibądź sposób.

— **Journal of the Statistical Society** (*Dziennik towarzystwa statystycznego*) w Londynie zawiera w ostatnim numerze bardzo ciekawy, gruntowny i pouczający artykuł jenerała B e l f o u r, w którym autor porównywa wszechstronnie budżety francuski i angielski. Jenerał oddaje wszelką sprawiedliwość francuskiéj organizacji skarbowéj, wychwala nadzwyczaj sposób układania budżetu, wprowadzenia go w wykonanie, a wreszcie zamknięcia, i znajduje że budżet angielski pod każdym względem na niższym stoi stopniu. Nie podzielając w zupełności entuzjazmu autora dla budżetu francuskiego, wyznać jednakże musimy, że krytyka angielskiego budżetu po większéj części jest uzasadniona. Rzeczywiście Anglicy nie mają budżetu ogólnego, lecz tylko szczegółowe części, z zebrania których trudno mieć dokładne wyobrażenie o całości, nie mając pod ręką sprawozdania kanclerza skarbu.

— **Przegląd Tygodniowy** w Nr. 12 dziwi się ubóstwu artykułów styczniowego zeszytu Ekonomisty, i nazywając to ubóstwo *chroniczną słabizną*, mówi daléj, że taki słaby artykuł, dostawszy się do Ekonomisty „wygląda jak *przybysz* z obcego świata, żenujący się towarzystwa w którém się *przypadkiem* znalazł;" żąda wreszcie o Szkole Manchesterskiéj pracy wyczerpującéj.

Nie zaprzeczamy, że jak pojedyncze artykuły, tak i zeszyty Ekonomisty mogą być niekiedy słabe i nie wyczerpujące; ale w każdym razie nie ma tak dalece słabych jak krytyka „Przeglądu," która wyraźnie nic nie mówi, tylko świadczy o złym humorze i słabéj loice autora. Chroniczność i przypadkowość, są to pojęcia wzajemnie się wyłączające; nie można więc loicznie upatrywać chronicznéj słabości w Ekonomiście, kiedy w nim słaby artykuł wygląda jak przybysz, co tam przypadkiem zawędrował. I czy nie dla téj wędrówki do Wędrowca odsyła krytyk „Szkołę Manchesterską"?.. Wyczerpującą pracę o téj szkole jeśli nam krytyk nadeszle, będziemy mu wdzięczni; sami się nią zająć nie możemy, a nawet tak dalece nie widzimy potrzeby, sądząc że o wielu rzeczach, zwłaszcza od nas dalekich, można mieć dobre i wystarczające pojęcie, nie wyczerpując przedmiotu.

W drukarni Gazety Polskiéj. Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.